

Potovanje v Budimpešto na pustni torek

Mira
Mihelič

»In ime vam je...?« Že nekaj časa se je pogovarjal z menoj, ne da bi ga bila k temu povabila. Zdaj mi je kakor slučajno položil roko na koleno. Njegova roka je bila velika, toda lepo oblikovana. Ko sem se zdrznila, jo je umaknil, jaz pa sem se stisnila k oknu kupeja in rekla: »Klara.« Namesto da bi mu bila zabrusila: Kaj vas to briga? — Ampak nikoli se pravi čas ne znajdem.

V polmraku nočne razsvetljave, v tisti modrikasti luči, ki spreminja žive obraze v mrliške, mi je pokazal zgornjo vrsto bleščečih se zob, kakor da je prižgal svetlobno znamenje, ki naj bi me posvarilo. Zakaj se ni namestil, ko je vstopil v zadnjem trenutku pred odhodom, v katerega drugih kupejev, ki so bili prazni v tem praznem vagonu prvega razreda?

Pogled se mi je nehote ustavil na časopisu, ki je ležal na sklopni mizici pred menoj, obrnjen navzgor s stranjo, na kateri so bile osmrtnice.

»Klara Bengali,« sem rekla. To tuje ime sem si nadela kakor masko. Bilo mi je, kakor da zdaj lahko potujem kamorkoli in me ne bo nihče prepoznal.

Bengali (kakor sem prebrala na osmrtnici) je bil priimek nekoga, ki so ga včeraj pokopali in za katerim žalujejo mati Tončka, bratje in sestre, ne pa žena in otroci — očitno jih ni imel, torej je umrl mlad, kar lahko pomeni pripis: ob prerani in boleči izgubi. (Zmeraj rada berem osmrtnice in poročila o prometnih nesrečah, to je tako resnično, v primerjavi od dolgih člankov, ki se začenjajo z »Treba je...« in so napisani v naši novi slovenščini.) Vzdihnila sem, ker nikoli ne bom vedela, kakšen je bil mladi Bengali in kako je umrl. Morda po dolgi mučni bolezni ali kot žrtev našega prometa. Mogoče

je, sedeč za volanom svoje stoenke, iz nepojasnjenih razlogov zavil na levo, kakor pred njim že mnogi drugi, in trčil v nasproti vozeči tovornjak. Srh me je preletel ob misli, kakšne so bile posledice.

Pogled sopotnika je sledil mojemu. S prstom (s kazalcem, na katerem se je vsiljivo svetil zlat pečatni prstan) je pokazal na osmrtnico, ki je bila pritegnila mojo in nato tudi njegovo pozornost.

»Vaš sorodnik?«

»Jože?« sem se začudila. Seveda, tako mu je bilo ime, to je pisalo tukaj, črno na belem. »Oh, samo bratranec. »Kakšno naključje, da je bilo umrlemu prav tako ime kakor mojemu (ali naj rečem bivšemu?) možu!

»In zdaj žalujete za njim?«

Bila sem v črnem.

»Morda,« sem rekla, premišljujoč, ali bi se ga lahko odkrižala, če bi se preselila v sosednji oddelek.

»Prihajate od pogreba?«

Spet bi bila morala reči, da to ni njegova stvar, ampak nenadoma sem poskušala videti pred seboj pogreb neznanca, ki sem si ga bila izbrala za sorodnika. Cerkven? Necerkven? Če ni bilo zraven duhovnika, so ob njegovem grobu peli poklicni pogrebni pevci, ki pod vplivom alkohola tako neubrano spremljajo odhod naših občanov pod zemljo. *Gozdič je že zelen*... Vendar nocoj sneži. Pustni torek je v snegu.

»Jože je bil tako dober z menoj,« sem rekla, potegnila iz torbice robček in si z njim obrisala oči. Res je bil dober in potrpežljiv moj mož. Zakaj potem bežim od njega?

Moški poleg mene se je sočutno odkašljajal.

»In zdaj potujete...?«

»V Budimpešto.«

Zakaj sem mu to povedala? Sicer pa — čemu prikrivati? Menda je dovoljeno potovati kamorkoli?

»O, čez mejo?«

Čez mejo, ki jo bom prestopila še danes, je Imre Horvath, moj praded po materini strani prebežal iz Madžarske po neuspeli revoluciji — namreč po tisti iz leta 1848 — in očitno ni bil na strani zmagovalcev, ker je moral bežati, ali pa se mu je vsaj zdelo, da mora. Vsekakor se je pripeljal na varno s svojim edincem, mojim dedom, in je imel na vozu poleg potomca vse svoje preostalo premično premoženje, s katerim si je onstran meje kupil avstrijsko poštno postajo. Da je tedaj pošta prinašala dobiček, je nekaj, kar mi danes ne more v glavo.

»Uboga gospa,« je rekel moški poleg mene, segel po moji roki in mi jo nežno stisnil.

Zmeraj sem nasedala prijaznemu moškemu vedenju in lepim besedam. Morda je tudi to eden izmed razlogov, zakaj se zdaj peljem k nekemu, ki me je znal očarati z drhtenjem v glasu. Z imenom Imre, ki mi zveni kot klic iz preteklosti, zakaj ko bi ne bilo tiste davne revolucije, po kateri jo je proti jugu ucvrl moj praded istega imena, bi se bila jaz morda rodila v Budimpešti ali vsaj v njeni bližini. Potujoč proti svojemu nesojenemu rojstnemu kraju,

puščam za seboj svoj poklic, svoj dom, svoj zakon, da ne rečem svojega moža, zakaj zakon in mož nista zmeraj isto. Tako tuja, kakor sva si zdaj midva, sta si lahko le dva, ki sta nekoč mislila, da sta si najbližja.

V Budimpešto. Da je to eno najlepših mest na svetu, je rekel Imre. Oblikovali, da so jo fevdalizem, kapitalizem in meščanska blaginja. Plemstva in meščanstva ni več, ostale pa so monumentalne zgradbe, kakor so po smrti faraonov ostale piramide. Ostale so tudi ciganske violine. In spomin na Matjaža, madžarskega kralja in kdo ve zakaj tudi slovenskega legendarnega junaka, ki spi v votlini pod Peco svoje skrivnostno večstoletno spanje; ko se bo prebudil, bo spremenil svet, kar smo verjeli otroci, kakor tudi odrasli ljudje verjamemo mnogim drugim pravljicam. Tam je še prisoten Kossuth, neki drug moj legendaren junak, ki je, kakor je bilo zapisano v zgodovini, rekel o Hrvatih, da jih je komaj za eno kosilo, o Srbih je rekel: Med nami in njimi naj odloči meč! O Romunih pa, da so duša zarote zoper veliko Madžarsko. O Slovencih ni rekel ničesar, ker jih je bilo še manj kakor Hrvatov. Ne glede na to ga občudujem kot upornika, ki je častno podlegel premoči; uporniki, ki zmagajo, se tako često sprevržejo v tirane.

Tudi Imre, potomec teh dveh, je deležen mojega občudovanja, seveda z nekaterimi pridržki. Prepotoval je ves svet; odišavljen s Chanelovo toaletno vodo *Pour Monsieur*, oblečen v jopič iz pristnega škotskega tweeda, kupljen na Bond Streetu v Londonu, v Chardinovi srajci iz Pariza, pokrit z astra-hansko kučmo iz Sovjetske zveze, kot človek kongresov in kulturnih stikov z vsemi tujinami sveta. Junak našega časa, ki si je znal sredi nasprotnih svetov ustvariti prijetno bivanje. To me je privlačilo in hkrati odbijalo pri njem in me navdajalo z dvomi, ki sem jih spet in spet poskušala potlačiti. Zakaj torej potujem k njemu? Človek je sam sebi največja uganika.

Najino srečanje je bilo kratko in viharo. Bolj kakor njemu sem se vdala svoji preteklosti, zgodbam, ki sem jih slišala kot otrok. Toda ali more preteklost postati prihodnost?

»S tvojim znanjem jezikov,« mi je rekel, »se boš lahko uveljavila tudi pri nas, na Madžarskem.«

Od madžarščine znam samo nekaj kletvic, ki jih je, kadar je bila pošteno razjarjena, zavpila v dedka Horvatha moja stara mati. Vendar je kralj Matjaž — Matthias Corvinus — ustanovil knjižnico, v kateri bom lahko delala. Poleg tega je osvojil Dunaj, od koder so nas Slovence zmeraj zatirali, torej je morda zato postal naš legendarni junak.

Po dolgi zamudi je vlak vendarle prihrumel na ljubljansko postajo, pred peron, na katerem nas je stalo nekaj premrlih potnikov. Moj mož, ki me je bil spremil, ne vedoč, da me ne bo videl nikoli več, mi je ponesel kovček v kupe, mi pritisnil hladen poljub na lice in rekel: »Pa dobro se imej!«

Zakaj mu nisem povedala, da ga zapuščam? Zakaj ta strahopetnost? Vse bi bilo jasno in pošteno med nama in ne verjamem, da bi me oviral. Zmeraj je bil tako stvaren, da ne rečem pravičen. In kako težko je živeti s človekom, ki nima nobenih napak, ali vsaj misli, da ji nima! Toda ko bi mu bila povedala resnico, bi si bila zaprla pot nazaj. Ali je mogoče, da se želim vrniti iz Budimpešte?

Tako se ne smem vpraševati, medtem ko si brišem solze za nekom, ki naj bi bil moj bratranec in ga nisem poznala nikoli.

»Še zmerom ne razumem, zakaj moraš sredi zime na tisti simpozij,« mi je rekel, ko sem pospravila zadnje malenkosti v svoj novi kovček in ga zaklenila. Zdaj je v njem vse moje premoženje. S hitrim pogledom sem se še poslovila od najinega stanovanja, od stvari, ki sva jih kupila skupaj, in od tistih, ki sem jih podedovala po svojih že umrlih starših. Kljub vsemu me je zbolelo, ker moram vse to prepustiti njemu, ki nima do teh predmetov nobenega odnosa. Mene vežejo nanje čustveni spomini, ampak seveda, tudi prostost je treba plačati.

Medtem ko sedim v kupeju poleg okna, drdra vlak v noč, kakor da se podirajo neka doslej zaprta vrata v jutro, ki je še daleč. Za šipami, poslikanimi z vzorci ledenih rož, so, kakor vem, zasnežena polja, ki nimajo meja, ker zadaj za njimi zeva praznina. Za zdaj pa imajo na robu mojega zaznavanja še griče, začrtane s sivim čopičem v meglo, ki jo prebadajo snežinke. Vlak odhaja v nasprotno smer, kakor se vrti moja zemlja. Moja Panonija?

Nekoč je bila morje, v tistih davno davnih časih, ko tukaj še ni bilo človeka, ostala pa je ravnodušna do vseh sprememb, tudi do naše človeške usode, tudi potem, ko se je morsko dno spremenilo v plodovito ravnico. Zame je še zmerom neznana, dežela megle, iz katere štrlijo konice vanjo potopljenih zgradb, proizvodov moje domišljije, kakor igle, ki predirajo čas. Ravnina brez meja, plodnost, blato in reke, ki polzijo v večnost z vodnimi pticami (ali je res, da zdaj že izumirajo?), pokrajina, iz katere diha zaničevanje do vseh majhnih in tesnih stvari, na primer do reda, ki ga ženska lahko vzdržuje v lastni hiši ali v sebi.

Če je Panonija opravičilo za vse tisto nepojasnjivo, podedovano in nedovoljeno v meni, je to morda odgovor na vprašanje, zakaj potujem v Budimpešto. V deželo, ki je ni več, odkar je prenehala biti morje, kjer pa je vse mogoče. Zavedam se, kako sem zmeraj občutila hrepenenje po njenem obilju in plodnem blatu, po njeni prvobitnosti, kar seveda ne pomeni, da jo v resnici predstavljajo tožeči zvoki ciganskih gosli pod polno luno, čeprav se mi ob tej muziki (zlagani?) zmeraj topi srce.

Seveda pa sta v vsakem izmed nas najmanj dva človeka, če ne morda celo trije. Moj drugi jaz prihaja iz Panonije, s spomini že zdavnaj umrlih ljudi, ki živijo dalje v meni kakor plast, iz katere nezavedno poganja moja zavest. Nekoč je imel na njeni meji tisti moj praded z imenom Imre svojo zasebno pošto, s hlevi in s kolnico za poštno šesterovprežne poštno kočije, v katerih je poleg pisem in paketov prevažal tudi potnike, s postiljonom, ki je sedel na enem prvih dveh konj in trobenta ob prihodu poštnega voza na vsako postajo. Slišim predirni klic trobente med drdranjem koles svojega vlaka. Po potrebi so se vozili tudi ponoči, kakor mi zdaj, tako da je trajalo potovanje iz Ljubljane v Budimpešto komaj tri dni, medtem ko zdaj potuje pismo, ki ga pišem svojemu prijatelju, najmanj teden dni. Toda verjetno vplivajo na to še drugi zadržki poleg poštnih.

Praded se spominjam tako, kakor sem ga gledala na stari fotografiji v ovalnem okviru: plešastega, trebušastega moža z brki, ki so mu njihove ko-

nice silile v poševne mongolske oči. Njegov sin, moj ded, prav tako plešast, je imel krajše brke, kakor se je ujemalo z njegovim skromnejšim gospodarskim položajem. Tudi on se je zatekel v poštno službo. Pošta združuje narode — žal je veliko več tistega, kar jih ločuje — toda tega ne bom spreminila, medtem ko sedim v vlaku proti Budimpešti, kamor bi se vozila, ko bi bila na svetu pred sto leti, v poštni kočiji svojega pradedu.

Kaj pa, če tiste Panonije ni več? Morda zadostuje, da je v meni.

Na peronu so mi solze komaj potlačene užaljenosti zastirale pogled, po enem tistih prizorov, ko sva si z zakonskim tovarišem govorila najslabše, kar sva mislila drug o drugem. Do kraja pa nisva šla nikoli. Previdnost je mati modrosti. Kakor mu tudi to pot nisem povedala, da hočem oditi od njega za zmerom. Pograbila sem kovček in stekla brez slovesa iz stanovanja, toda pritekel je za menoj in mi na stopnicah iztrgal kovček iz rok.

»Ni me treba spremljati!«

»Nekdo ti mora nesti kovček na postajo.«

»Saj ni daleč. Lahko bi sama . . .«

Stopala sva molče skozi sneg, ki je pričel naletavati, kakor da namerava vse pokriti — mesto, železniško progo, moj vlak v prostost. Moj mož (ali naj mu še rečem tako?) je skoraj tekel in komaj sem ga dohajala. Nenadoma se je mimo naju pripodila družbica maškar, eden med našemljenimi ponočnjaki je bil oblečen v postiljona, s trobento, v katero je neubranjeno trobil. Med smehom in vriščem so me hoteli potegniti za seboj v svoj norčavi sprevod, toda moj spremljevalec jih je pogledal tako besno, da so odnehali in izginili za zaveso snežink, kakor da jih nikoli ni bilo. Kdo ve kam bi me bili odvedli — na katero prešerno ponočevanje? Nikoli nisem imela dovolj poguma za kakršnokoli ločitev od ustaljenega načina življenja; in medtem ko so izginili med smehom in vriščem, sem skoraj z obžalovanjem sledila svojemu tovarišu, čeprav rešena nekakšnega strahu, kakor da so bili prikazni iz mojih sanj, vznikli iz tistih globin, v katere si skoraj nikoli ne upamo pogledati.

»Ni treba čakati na vlak,« sem rekla. Ni mi odgovoril, temveč vztrajal poleg mojega kovčka, medtem ko sem jaz stopala gor in dol po peronu, mimo potnikov, ki so čakali kakor jaz na vlak. V jedkem zraku, predrtim tu pa tam s klici, z nihanjem svetilk, z drdranjem vozička za prtljago, s kovinastim glasom iz zvočnika, ki je napovedoval prihode vlakov — mojega, zamujenega, ni bilo vmes — mimo moškega in ženske, ki sta stala ob kupu prtljage, zabojev, škatel iz lepenke, zasilno prevezanih z vrvico, kar je bilo podoba nekega za silo skrpucanega življenja, zakaj vrvica bo zdaj popustila in na ploščad se bo vsula vsebina prtljage kot neka dolgo zatajevana skrivnost. In tudi šepetala sta skrivnostno v meni neznanem jeziku, tako tiho, da nisem razločila ničesar, čeprav sem se postavila poleg njiju in vlekla na ušesa tisto, kar sta si hotela povedati, kakor da imata neko tajno sporočilo zame, ki ga moram razvozlati v tej noči, ki je tudi noč pustnih maškar in krink, kakršne si zdaj pa zdaj nadevamo. V tem trenutku se je pripodil na peron še možki z zvonci za pasom, s črno kosmato masko na obrazu. Mogoče je mislil, da bo pripravil v smeh čemerne ljudi, ki so tukaj prezebali, toda vsi smo odsotno strmeli mimo njega in se držali skoraj užaljeno, ker je name-

raval povezati pustne norčije z resnostjo našega slovesa. Z velikimi skoki se je oddaljil v noč, naš vlak menda ni bil tisti, s katerim se je hotel odpeljati, če je sploh hotel potovati kam na pustni torek.

Slednjič je naznanil kovinasti glas iz zvočnika, da smo dotrpeli, vsi, ki smo bili namenjeni v Budimpešto in dalje na vzhod. Dieselska lokomotiva je prihrumela na postajo, vlak se je s škripanjem in z rožljanjem ustavil in moj mož (Jože) me je vprašal:

»Kdaj se boš vrnila?«

Vem, to je bil zadnji trenutek, ko bi mu bila morala priznati: Nikoli. Toda strahopetno sem molčala in ponesel je moj kovček v kupe, v katerem sedim zdaj z vsiljivim neznancem.

»Torej v Budimpešto,« je rekel moj sopotnik in mi spet položil roko na koleno. Ali je mogoče, da je v meni nekaj takšnega, kar ga spodbuja k takšni zaupnosti?

Z ničimer ga nisem izzvala.

»Tukaj jo imate,« je rekel in pokazal na fotografijo v diskretnem ozkem okviru, ki nama je visela nasproti. Šele zdaj sem se zavedela, da je oddelek vagona, v katerem sem sedela, okrašen z več fotografijami. Parlament. Akademija znanosti in umetnosti. Kraljevi dvorec. Justična palača. Seveda, eno najlepših mest na svetu, kakor je rekel Imre.

Duhov ni treba klicati, ker pridejo sami.

»Klara?« je potem rekel in me rahlo uščipnil. Odrinila sem ga.

»Ali ste bili vi tisti z zvonci?«

»Z zvonci?« To ga je osupilo, da je umaknil roko. Upam, da ni eden tistih demonov s Ptujskega polja, kjer se pričinja Panonija. Smeh zbujajo in hkrati grozo kot elementi, nad katerimi nimamo oblasti.

»Tisti norec, ki je skakal po peronu, preden smo se odpeljali.«

Nikoli ne reci norcu, da je norec. Skoraj užaljeno se je naslonil nazaj in uprl oči v stropno luč, ki je mrlikala. Bližali smo se jutru, vstajajočem iz snega in megle. Potegnil je iz žepa zavojček s cigaretami.

»Kadite?«

»Hvala, ne.«

Torej si tudi on ni prižgal cigarete, temveč se mi je spet približal, pritisnil svojo nogo ob mojo, svoje stegno ob moje, morala sem ga razumeti.

»Kje je sprevodnik?« sem rekla zasoplo, čuteč, kako mi je moj sopotnik zopr in vendar tudi ne. V nekem pogledu me je približeval tisti prostosti, ki sem jo hotela najti v Panoniji, zoper vsa pravila konvencionalnosti. Toda gotovo imajo tudi v Panoniji zakone zoper nasilne moške, ki nadlegujejo osamljene ženske v komaj razsvetljenih kupejih sicer praznega vlaka. Nenadoma je potegnil od nekod masko, groteskno in kosmato, in si jo nadel.

»Me prepoznate?«

»Pustite me pri miru!«

Kmalu se bo vlak nekje ustavil in potem me bo gotovo kdo slišal, kdor koli že, nemogoče je, da bi zaman klicala na pomoč, prihiteli bodo in me rešili.

»Tako lepa, očarljiva ženska . . .«

Tako je govoril tudi Imre, ki me čaka v Budimpešti. To je seveda laž. Poskušala sem se mu izviti, čeprav je moj odpor pešal.

»Imre,« sem zahlipala.

»To nisem jaz,« je rekel skozi zobe iz belih fižolov, prilepljene na masko. Skoraj začudena sem bila nad tem, da so to čisto navadni fižoli, nič strašnega, čeprav se mi je maska režala, kakor da predstavlja demona ali smrt.

»Kakor vam ni ime Bengali. Prihajam namreč s pogreba, na katerem niste bili vi.« Mogoče prihaja iz groba in je moj neznani bratranec, da bi me kaznoval, ker sem zlorabila ime mrliča. Vendar oddaja duh po ceneni kolonjski vodi in postanem tobaku in kiselkast duh po moškem znoju, živ je. In gotovo je ali pijan ali blazen. V vagonu je bilo preveč zakurjeno, toda mene je pričelo mraziti.

»Zakaj ste me imeli za norca?« je rekel s smehom, ki sem ga slišala, videla pa ne, ker mu je maska pokrivala usta. Seveda ni bil na pogrebu, niti na lastnem ne, temveč v kaki beznici, kjer se je nacejal s ponarejeno pijačo, ki zdaj diha vame svoj strup. Nemočno sem pomislila, da bi zdaj sprevodnik moral biti že tu — kako hrepenimo po oblasti, kadar je ni zraven! Toda ta trenutek mi ne more pomagati nobena višja sila, najsi jo v vlaku predstavlja sprevodnik ali ne, rešiti se moram sama, vstati, oditi.

Hotela sem to storiti, pa sem obsedela, strmeč kakor začarana v masko, ki ni gledala vame, temveč pravzaprav skozi mene, v okno za menoj, kakor da je tam ogledalo, v katerem se odbija moja glava in njen živalski obraz. Začutila sem, kako mi znoj moči korenine las, ki sem si jih dala za potovanje podjetno pobarvati. Prepuščena na milost in nemilost — komu, čemu? Srce, sedež mojih čustev, da ne rečem čutnih slabosti, mi ni razbijalo v prsih, temveč v grlu. Zakaj odhajam k človeku, ki ga pravzaprav ne poznam, kakor ne poznam tega tukaj? Da bi ubežala svojemu staremu življenju in pričela novo? Toda kako pričeti neko novo življenje zunaj sebe? Poskušam si priklicati v spomin Imrejev obraz, da bi se pomirila, pred seboj pa vidim le režečo se masko v drvečem vlaku, zdaj zdaj se bomo nekam zaleteli, treščili v neprebojno oviro, iztirili, zgoreli.

Posrečilo se mi je, da sem vstala, čeprav me je poskušal zadržati, govoreč mi med smehom, da je nocoj vendar pustni torek in da moram razumeti majhno šalo, toda že sem odrinila vrata in stekla na hodnik, mimo praznih kupejev proti koncu vagona, misleč, da lahko od tam pridem v vagon drugega razreda, kjer gotovo sedijo potniki, morda tisti moški in ženska, ki sta govorila v meni neznanem jeziku in sta mi pošiljala neko sporočilo — naj ne sedam v prvi razred, naj se ne poskušam voziti udobneje kakor drugi. Vrata do presledka med vagoni pa so bila zaprta, toda neka druga možnost je bil kabinet, kamor sem planila in se zaklenila. Kaj hoče pošast od mene? Me zapeljati ali mi prerezati vrat, me oropati in treščiti skozi vrata vagona, da bi me jutraj našli mrtvo ob progi?

Vse to je seveda smešno, kakor je smešno, da tičim v prostorčku, ki ga v olikani družbi ne omenjamo ali pa ga sramežljivo imenujemo toaleta.

Vrata vagona so bila tik vrat neprijetnega prostora, v katerem sem mislila, da sem varna. Vprašanje je, ali me čaka v kupeju ali pa mi je sledil in

čaka, da bom odprla in pokukala ven, zakaj v tistem trenutku bi me lahko pograbil in vrgel iz drvečega vlaka. Ampak za to nima nobenega razloga! Vendar — koliko zločinov je bilo storjenih brez pravega razloga ali vsaj brez razloga, ki bi ga mogli doumeti ljudje z logičnim načinom mišljenja. Ali pa sem jaz še sploh sposobna logično misliti, dokler tiči za temi vrati pošast, ki morda sploh ni iz mesa in krvi, temveč le prikazen mojih tako dolgo zatajevanih želja, mojega neizživetega pohlepa po neki drugi resničnosti, kakor mi jo je bilo doslej dano živeti, upor mojih čutov zoper razum, ki me je zmeraj silil, naj bom pametna? Le zakaj se mu nisem pustila objeti? To bi bil dokaz, da sem svobodna in sem premagala v sebi predsodke, ki so me tako dolgo vklepali. Toda prepustiti se nečemu, kar se ti upira samo zato, da bi dokazal sam sebi, kako si svoboden, pomeni neko novo nesvobodo. Torej sem ravnala prav, ko sem mu pobegnila, ampak zakaj se ga potem bojim, sem se vprašala, zdaj pa užaljeno, ker me je prenapetost moje domišljije nagnala v takšen kraj.

S hrptom sem se naslonila ob vrata in se zagledala v ogledalu. Viselo je nad umivalnikom, pod katerim so se v vedru za odpadke kopičile kepe umazanega papirja, ki so me navdajale z gnusom. Umivalnik so preprezale rjave srage kakor od strjene krvi, toda vedela sem, to je le rja, kakor sem vedela, da njegovi zobje niso zobje okostnjaka, temveč le fižoli.

Meglilo se mi je pred očmi — seveda, to noč jih nisem zatisnila niti za trenutek — ne glede na to pa sem videla vsako nadrobnost prostora, v katerem sem se bila zaprla, nenavadno natanko in ostro, poleg lastnega bledega obraza v ogledalu — ali je to zdaj tista resničnost, ki sem jo iskala?

Za božjo voljo, kakšna pa sem! Bleda, postarana, Imre me ne bi bil vesel, Imre, ki se njegovega obraza ne morem več spomniti, kakor mi ni več jasno, zakaj pravzaprav se vozim k njemu, neprespana, prestrašena, v kletki, ki zaudarja po neoprani straniščni školjki, stresajoč se, loveč ravnovesje nad poskakujočimi kolesi vagona. Obšla me je nora misel, da nikoli ne bom mogla odkleniti vrat, na katera se naslanjam, temveč se bom morala voziti tako zbegana in osramočena do svojega končnega cilja, ki ni Budimpešta. Toda kakor da mi hoče sam vlak vlti novega upanja, se je pričel ustavljati — prihajamo na neko postajo, tukaj smo! Lahko se bom rešila, s škripanjem zavor smo obstali, nekdo je od zunaj odprl vrata vagona (sprevodnik?), zdaj se lahko prikažem, kakšna norost, da sem mislila, kako ne bom mogla tega umazanega kabineta nikoli več odkleniti, novi potniki vstopajo in z vzdihom, ki je bil skoraj krik olajšanja, sem stekla pred njimi proti svojemu kupeju. Vsiljivca ni bilo več v njem, toda kje je moja prtljaga? Pri oknu je visel moj plašč, na sedežu pod njim je ležala tista črna kosmata maska.

Moj kovček, torbica z dokumenti, s potnim listom, z denarjem in z vozovnico — vse, vse je izginilo. Toda kar nekam odleglo mi je: hvala bogu, bil je navaden tat.

Nikoli ne bom prišla v Budimpešto. Vrniti se moram domov, toda ne v stanovanje, ki sem ga zapustila, pač pa moram najti — k sebi.